

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 71 0 P 299544 21 Rev
Banjaluka, 23.03.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo, kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice P.K. iz B., koju zastupa punomoćnik R.M., stručni savjetnik, zaposlen u Centru B., protiv tuženih P.S., B.M. i P.M. iz B., radi utvrđenja, odlučujući o reviziji tužiteljice izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 299544 20 Gž od 12.02.2021. godine, na sjednici održanoj dana 23.03.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 299544 19 P od 27.07.2020. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljice da se utvrdi da je po osnovu vanbračne zajednice sa prednikom tuženih P.M. stekla pravo suvlasništva sa 1/2 dijela na jednosobnom stanu koji se nalazi u B. u ulici ..., sprat II, stan 10, a izgrađen na k.č. 2036 pl. 1019 k.o. B. i upisan u knjigu uložениh ugovora 951/1 i da su tuženi to dužni priznati i trpjeti.

Obavezana je tužiteljica da tuženima na ime troškova postupka isplati iznos od 4.042,35 KM, u roku od 30 dana od dana prijema ove presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 299544 20 Gž od 12.02.2021. godine žalba tužiteljice je odbijena i presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 299544 19 P od 27.07.2020. godine, potvrđena.

Odbijen je zahtjev tužiteljice za naknadu troškova žalbenog postupka u iznosu od 1.125,00 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužiteljica iz razloga pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji i pobijana presuda preinači.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužiteljice da se utvrdi da je po osnovu vanbračne zajednice sa prednikom tuženih P.M. stekla pravo suvlasništva sa 1/2 dijela na stanu koji se nalazi u B., Ul. ... sprat II, stan broj 10.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da je tužiteljica živjela u vanbračnoj zajednici sa prednikom tuženih od 1995. godine pa do njegove smrti ...2018. godine; da su jedno vrijeme živjeli u stanu tužiteljice u Ul. ..., a jedno vrijeme i u spornom stanu kojeg je prednik tuženih dobio na korištenje 1989. godine kao radnik Ministarstva; da su svjedoci K.M. i K.G. potvrdili navode tužiteljice o dužini trajanja vanbračne zajednice, te istovremeno istakli da je prednik tuženih živio sa tužiteljicom u njenom stanu, a da je imao stan u B. (u Ul. ...) kojeg je dobio od Ministarstva; da je prednik tuženih dana 22.05.2002. godine zaključio ugovor o otkupu stana u Ul. i da prilikom otkupa predmetnog stana P.M. nije prijavio članove porodičnog domaćinstva; da je iza umrlog P.M. proveden ostavinski postupak kod Osnovnog suda u Banjaluci i doneseno rješenje o nasljeđivanju broj ... dana 09.11.2018. godine, da su za zakonske nasljednike iza umrlog M. proglašeni P.S. i P.M., sestra i brat; da je stan upisan u knjigu uloženih ugovora, a da su tuženi na osnovu rješenja o nasljeđivanju, dana 17.11.2019. godine upisani kao vlasnici toga stana; da je prednik tuženih izjavom od 02.09.2016. godine potvrdio da mu je tužiteljica supruga i da može da preuzme vlasništvo nad grobnim mjestom.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud je pozivom na odredbu člana 270. stav 5. u vezi sa članom 284. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 54/02, 41/08 i 63/14 – u daljem tekstu PZ), zaključio da predmetni stan ne predstavlja zajedničku imovinu tužiteljice i P.M. te je odbio tužbeni zahtjev tužiteljice. Razloge za takvu odluku prvostepeni sud nalazi u tome da je prednik tuženih sporni stan dobio na korištenje 1989. godine kao radnik Ministarstva, da stanarsko pravo predstavlja posebno imovinsko pravo iz kog se izvlači pravo na otkup stana, da je na predmetnom stanu prednik tuženih bio nosilac stanarskog prava na osnovu koga je i otkupio stan pod uslovima koje je predviđao Zakon o privatizaciji državnih stanova („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 72/07 do 71/10), kojim je pravo korištenja stana pretvoreno u pravo svojine, da je prednik tuženih stanarsko pravo ostvario prije nego što je sa tužiteljicom zasnovao vanbračnu zajednicu i da predmetni stan predstavlja posebnu imovinu prednika tuženih, a ne zajedničku imovinu, te da je pokojni M. svojom izjavom Pogrebnom društvu S.P. SPCO B. od 22.09.2016. godine samo grobnicu tj. grobno mjesto unio u režim zajedničke svojine.

Drugostepeni sud je našao pravilnim činjenično utvrđenje i pravne zaključke prvostepenog suda, te je žalbu tužiteljice odbio i presudu Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 299544 19 P od 27.07.2020. godine potvrdio, temeljem odredbe člana 226. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Pobijana odluka je pravilna iz slijedećih razloga.

Prema odredbi člana 284. PZ imovina stečena radom lica u vanbračnoj zajednici koja je trajala duže vremena smatra se njihovom zajedničkom imovinom (stav 1.) i kod diobe te imovine shodno se primjenjuju odredbe o diobi zajedničke imovine bračnih supružnika (stav 2.). Dejstvo na imovinske odnose vanbračnih supružnika, prema naprijed navedenom, proizvodi samo ona

vanbračna zajednica koja je trajala duže vrijeme, tako da postoji imovinski zakonski režim, sličan bračnom. Međutim, imovina koju su vanbračni supružnici stekli prije nego što su uspostavili zajednicu života ili nakon prestanka te zajednice ne predstavlja zajedničku imovinu, a odnosi nastali u tom periodu raspraviće se po pravilima građanskog prava.

Odredbom člana 272. stav 1. PZ propisano je da svakom od bračnih supružnika pripada po 1/2 zajedničke imovine, a stavom 2, da bračni supružnici mogu zajedničku imovinu sporazumno podijeliti tako da odrede dijelove u čitavoj imovini ili jednom dijelu imovine ili na pojedinoj stvari, kao i da svakom bračnom supružniku pripadnu pojedine stvari ili prava iz te imovine.

Kada se imaju u vidu izvedeni dokazi i po ocjeni ovog suda pravilno je utvrđenje nižestepenih sudova o postojanju i o dužini trajanja vanbračne zajednice koja je trajala duže vremena i to u periodu od 1995. godine pa do 2018. godine, što proizlazi i iz iskaza svjedoka, a ne spori ni tužena P.S.

Takođe, iz izvedenih dokaza proizlazi da je tužiteljica jednosoban stan u Ul. ... otkupila i upisala se u knjizi uloženih ugovora kao vlasnik tog stana sa 1/1 dijela, što znači da se radilo o državnom stanu na kome je bila nosilac stanarskog prava, da je predniku tuženih 1989. godine kao radniku Ministarstva, prije zasnivanja vanbračne zajednice sa tužiteljicom, dodijeljen na korištenje jednosoban stan u Ul. ..., te da je isti stan otkupio 2002. godine i postao vlasnik tog stana sa 1/1 dijela, da je u postupku otkupa stana prednik tuženih naveo da nema članova porodičnog domaćinstva.

Po ocjeni ovog suda pogrešan je zaključak nižestepenih sudova da predmetni stan predstavlja posebnu imovinu prednika tuženih.

Odredba člana 270. stav 7. PZ predviđa mogućnost da imovina koju supružnici steknu u toku trajanja bračne - vanbračne zajednice po nekom zakonskom osnovu predstavlja njihovu posebnu imovinu. Radi se o slučajevima kada imovina nije stečena zajedničkim radom, već ju je jedan supružnik stekao besteretno (izuzev poklona koji su učinjeni za oba supružnika), ili je stečena nasljeđivanjem, a u konkretnom slučaju ne radi se o takvoj imovini.

Prema odredbi člana 12. stav 1. PZ zajednica života žene i muškarca koja nije pravno uređena (vanbračna zajednica) izjednačena je sa bračnom zajednicom u pogledu prava na međusobno izdržavanje i drugih imovinsko-pravnih odnosa, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom. Prema ovoj zakonskoj odredbi vanbračna zajednica je polna, emocionalna i ekonomska zajednica muškarca i žene zasnovana njihovim sporazumom, koja nastaje na osnovu njihove izričite ili prećutne saglasnosti vanbračnih supružnika, koja se po svom sadržaju ne razlikuje od bračne zajednice jer i jedna i druga nastaju u cilju zajedničkog življenja muškarca i žene.

Kod toga da su tužiteljica i prednik tuženih zajedno u toku trajanja vanbračne zajednice živjeli u stanu tužiteljice u Ul. ..., a jedno kratko vrijeme i u spornom stanu, koji je izdavan u zakup, da su u vanbračnoj zajednici zajednički ostvarivali prihode u vidu primanja (plata, penzija i izdavanja u zakup jednog stana) i zajednički odlučivali o korištenju tih sredstava, valjalo je zaključiti da su postigli zajednički dogovor o načinu življenja i obezbjeđenja sredstva za život, te o načinu korištenja prihoda koje su ostvarivali od svojih primanja, pa da su iz zajedničkih prihoda i otkupili oba stana.

Zato činjenica da je prednik tuženih, a i tužiteljica stanarsko pravo na stanu u Ul. ...i u Ul. ..., svako za sebe stekao prije zasnivanja vanbračne zajednice, ne čini tu imovinu njihovom posebnom imovinom, kako pogrešno zaključuju nižestepeni sudovi, jer je pravo svojine na ova dva stana stečeno u toku trajanja vanbračne zajednice, od njihovih zajedničkih sredstava i čini je njihovom zajedničkom imovinom, tako da bi, shodno odredbi člana 272. stav 1. PZ svakom od vanbračnih supružnika pripadalo po 1/2 dijela zajedničke imovine, kako na stanu u Ul. ..., tako i na stanu u Ul. ..., jer je udio u sticanju te imovine tužiteljice i prednika tuženih jednak.

Međutim, kako iz postupka otkupa stana prednika tuženih koji je naveo da sam otkupljuje stan u Ul. ..., činjenice da je i tužiteljica samostalno otkupila stan u Ul. ..., iz zajednički potpisane izjave prednika tuženih i tužiteljice Pogrebnom društvu S.P. od 22.09.2016. godine (kojom prednik tuženih izjavljuje da u slučaju njegove smrti tužiteljica preuzima vlasništvo nad grobnim mjestom), proizlazi da su tužiteljica i prednik tuženih postigli zajednički dogovor o tome da svako od njih stan na kome je bio nosilac stanarskog prava otkupi samostalno i da na istom stekne pravo svojine sa 1/1 dijela, oni su, shodno odredbi člana 272. stav 2. PZ zajedničku imovinu koja se odnosi na stan u Ul. ... i na stan u Ul. ..., te vlasništvo u pogledu grobnog mjesta, sporazumno podijelili tako da su odredili da svakom vanbračnom supružniku pripadnu u svojini sa 1/1 dijela pojedine stvari ili prava iz zajedničke imovine.

Slijedom toga, pravilno je odbijen tužbeni zahtjev tužiteljice.

Iz navedenih razloga odlučeno kao u izreci na osnovu odredbi člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić